

Firma Konserwacji Dziel Sztuki:
„SEBASTIAN BUGAJ”
mgr Sebastian Bugaj
86-031 Jagodowo, Ciepła 17
tel. 696 445 831

Bydgoszcz 04.11.2024

**Parafia Rzymskokatolicka
p.w. Św. Marcina w Żoniu**

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY MUROWANYM I CEGLANYM TYMPANONIE
NAD GŁÓWNYM WEJŚCIEM DO KOŚCIOŁA
P.W. ŚW. MARCINA W ŻONIU**

Prace konserwatorskie prowadzone będą przy ceglany i częściowo murowany tympanonie znajdującym się nad głównym wejściem do kościoła pw. Św. Marcina w Żoniu.

Wymiary obiektu : Całość wys. 160cm, szer. 200 cm, gł. 40 cm,

Stan zachowania

Architektoniczny, w formie łuku nad drzwiami, tympanon jest ceglany oraz częściowo murowany i pokryty zaprawą wapienno piaskową z metalowymi elementami ozdobnymi w trzech otworach. Oryginalna zaprawa jest mocno popękana i miejscami bardzo słabo trzyma się murowanego podłoża tworząc pęcherze. W wierzchniej warstwie nastąpiła dezintegracja spoiwa murarskiego i zaprawa jest częściowo wypłukiwana. Widoczne są ślady późniejszych uzupełnień cementowych, zbyt sztywnych i miejscami wykruszających się. Całość murowanej powierzchni jest przemalowana a warstwy wtórnej farby łuszczą się odsłaniając oryginalne wykończenie. Łukowaty wątek ceglany, we fragmentach, jest ruchomy i grozi rozpadem. Powierzchnia cegieł jest wykruszona, widoczne uszkodzenia mechaniczne i liczne ubytki ceglanych kształtek. Fuga miejscami wypłukana i w obszernych partiach całkowicie luźna. Całość jest mocno zabrudzona, pokryta mchem i zanieczyszczeniami biologicznymi.

Proponowany program prac konserwatorskich.

- I. Wykonanie wstępnej dokumentacji fotograficznej i merytorycznej ilustrującej stan zachowania obiektu.
- II. Wykonanie badań polegających na ustaleniu poziomu zawilgocenia poszczególnych partii .
- III. Delikatne oczyszczenie obiektu z zabrudzeń powierzchniowych z użyciem myjki - sama woda - wszystkie elementy (zaprawa, cegła).

MUR CEGLANY

1. Oczyszczenie wątku ceglany z użyciem środków chemicznych (kwas HF ok. 2-5 %) - tylko cegła i ewentualnie spoiny
2. Mechaniczne usunięcie zniszczonych lic cegieł - (gdy brakuje lica ponad 50 %) - mechanicznie, obniżyć tak żeby można było wkleić plaster cegły o grubości minimum 3 cm + zaprawa 1,5 cm razem 4,5 do 5 cm, chyba że cegła jest zniszczona na całej grubości to wtedy wykuta zostanie cała cegła. Należy zachować szczególną ostrożność w części pod profilowanymi kształtkami.

3. Mechaniczne wykucie i obniżenie fragmentów spoin. Spoiny należy obniżyć na głębokość od 1,5 do 2,5 cm (nie należy płycej gdyż nowa fuga może się nie utrzymać).
4. Wklejanie plastrów cegły lub całych cegieł w przygotowanych gniazdach - cegła powinna mieć taki sam kolor lub zbliżony oraz wymiar powinien być taki sam (w przypadku docinania cegieł należy wklejać tak żeby powierzchnia cięcia była do wnętrza muru). Cegły zostaną wklejone za pomocą zaprawy Optolith TWM.
5. Uzupełnienie lica zniszczonych cegieł, których nie wykuto wcześniej za pomocą gotowych zapraw barwionych Optolith NSR . Zaprawa nakładana będzie w nadmiarze, niewielkim i później jak podeschnie (ale nie wyschnie) będzie obrobiona.
6. Uzupełnienie spoin zaprawą Optolith TKF nr 55 gr. 02. (należy dopasować kolorystycznie nową fugę do oryginału - zaprawa + suche pigmenty : czarny i ugiel)
7. W przypadku gdy nie uda się doczyścić wszystkich cegieł lub nowe mocno odstają od oryginału przeprowadzony zostanie zabieg patynowania preparatem FiX (f. Optolith) + suche pigmenty. Przy patynowaniu zakryte zostaną jedynie miejsca nie doczyszczone lub odstające kolorystycznie - podobnie jak w punktowaniu (rozbite zostaną plamy i zrobione przejścia).
8. Uzupełnienie ubytków w kształtkach wieńczących łuk tympanonu. Wklejenie za pomocą zaprawy Optolith TWM.

POWIERZCHNIE TYNKOWANE

1. Po wstępnym umyciu wodą usunięte zostaną wszystkie zdeintegrowane, luźne albo głuche partie tynku. Częściowo planuje się podklejenie pęcherzy w dobrze zachowanych fragmentach za pomocą preparatu Malta 6001.
2. Mechaniczne usunięcie warstw wtórnego przemalowania (za pomocą skalpela).
3. Uzupełnienie ubytków, szczelin i zarysowań preparatem - Optolith TWM jako podkład do lica oryginalnego tynku, opracowanie powierzchni pod oryginał.
4. W przypadku jeżeli oryginalny tynk doczyści się dobrze tzn. nie będzie znaczących przebarwień to ubytki należy podbarwić licową warstwą Optolith HMT gr 02 złamaną pigmentami i nakładaną pędzlem przez topowanie (w dwóch cienkich warstwach).

METALOWE OZDOBY

1. Demontaż elementów metalowych i ich wstępne oczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych.
2. Oczyszczenie powierzchni z produktów korozji.
3. Prostowanie fragmentów metalowych powierzchni.
4. Zabezpieczenie powierzchni środkami antykorozyjnymi i pokrycie ich żywicą Paraloid B-44 w Toluenie (10%).
5. Montaż dekoracji metalowych.

IV. Hydrofobizacja poziomych powierzchni tympanonu (narażonych na opady lub gdzie może zalegać śnieg). Proponuje się zastosowanie preparatu KSE 500 firmy Remmers.

V. Dezynfekcja całości tympanonu z wykorzystaniem środka Lichenicida.

VII. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej w dwóch egzemplarzach.

Cele i założenia konserwatorskie

Celem planowanych prac jest odsłonięcie i poddanie zabiegom konserwatorskim oryginalnych warstw na powierzchniach murowanych ceglanych i metalowych tympanonu. Wykonane zostaną uzupełnienia ubytków i rekonstrukcje brakujących elementów powierzchni. W rezultacie podniesione zostaną walory ekspozycyjne i estetyczne tympanonu.